

DETERMINEERTABEL VOOR DE IN NEDERLAND IN HET WILD GEVONDEN POLYGONACEEËN

DOOR

B. H. DANSER.

(Ingekomen 20 Februari 1924).

Deze tabel dient niet alleen voor het vinden van den naam van alle werkelijk in 't wild groeiende Polygonaceeën, maar ook van alle aangevoerde en verwilderde. Verschillende namen zijn langs meerdere wegen te bereiken, bijvoorbeeld die van vele *Rumex*-bastarden, waarvan de kenmerken onstandvastig zijn. Daar staat tegenover, dat alleen die kenmerken vermeld zijn, die voor het vinden van een naam nuttig of noodig zijn. De tabel is natuurlijk in de eerste plaats voor hen, die *nog niet* bedreven zijn in het herkennen van Polygonaceeën. Daarom zij nog eens uitdrukkelijk vermeld, dat men zich moet gewennen, alleen volledige of bijna volledige planten te determineeren, bij voorkeur vruchtdragende exemplaren. Verder bedenke men, dat een volledige plant, die met de tabel niet uitkomt, weleens een bijzonderheid kan zijn, en dat men die dus niet moet wegwerpen, maar drogen en bewaren en ter gelegener tijd opzenden. Opgaven van nieuwe of waarschijnlijk nieuwe vindplaatsen worden gaarne ingewacht.

Achter vele soortnamen vindt men een korte opgave van eenige Nederlandsche literatuur over die soorten. Wie eenmaal zoover is, dat hij lust heeft die Nederlandsche literatuur op te slaan, zal daarin vanzelf opgaven van buitenlandsche literatuur vinden. Bij die opgaven beteekent:

- N. K. A.: Nederlandsch Kruidkundig Archief.
 Rec. : Recueil des Travaux Botaniques Néerlandais.
 Pr. : Prodrômus Florae Batavae Ed. II, Vol. 1, pars 3.
 L. IV : Lijst van wildgroeïende planten in Zuid-Limburg
 IV, door A. de Wever, in het Jaarboek 1914
 van het Natuurhistorisch Genootschap in Lim-
 burg.
 L. V : Lijst van wildgroeïende planten in Zuid-Limburg
 V, door A. de Wever, in het Jaarboek 1915
 van het Natuurhistorisch Genootschap in Lim-
 burg.

- 1a Plant mannelijk; alle bloemen na den bloei afvallend 2
 b Plant vrouwelijk of tweeslachtig; ten minste een
 deel der bloemdekken zich na den bloei verder
 ontwikkelend en ten slotte vrucht dragend . . . 3
 2a Tengere, sterk uitloopers vormende plant met
 meestal spiesvormige, zelden lijnvormige of lancet-
 vormige bladeren. Mannelijke planten van *Rumex*
Acetosella 6a
 b Minder tengere of forsche, geen uitloopers vor-
 mende plant. Bladeren met pijlvormigen, zeer
 zelden weinig spiesvormigen voet. Mannelijke
 planten van eenige nader volgens den bladvorm
 te onderscheiden soorten 8

Geslacht *Emex*

- 3a Vrucht dragend bloemdek ten slotte driekant, houtig,
 uit 2 kransen van 3 bloemdekklippen gevormd,
 waarvan de binnenste klein zijn, de buitenste veel
 grooter en aan den top met een naar buiten ge-
 bogen stekel. Eenjarige, eenhuizige plant met
 sympodiaal gebouwde stengels en schijnbaar tegen-
 over de bladeren staande bloeiwijzen, die naar
 den voet vrouwelijke, naar den top mannelijke

bloemen dragen. Aangevoerd gevonden bij Arnhem en Wormerveer. Afkomstig uit Zuid-Europa. *Emex spinósa* Campderá.

- b* Vruchtdragend bloemdek tenslotte niet houtig en niet met stekels 4
- 4a Vruchtdragend bloemdek driekant, uit 2 scherp gescheiden kransen van 3 slippen bestaand, waarvan de binnenste grooter en breeder zijn dan de buitenste 5
- b* Vruchtdragend bloemdek al of niet driekant, maar niet uit 2 scherp gescheiden kransen van 3 slippen bestaand, waarvan de binnenste grooter en breeder zijn dan de buitenste 58

Geslacht *Rumex*

Ondergeslacht *Platypódium*

- 5a Bloemdekstelen tenslotte sterk verdikt en teruggeslagen. Vruchtkleppen getand en zonder knobbels. Kleine, 2 tot 20 centimeter hoge, eenjarige plant met spatelvormige wortelbladeren en 1 of meer stengels met trosvormige, eidelingsche bloeiwijze. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam. Afkomstig uit het Middellandsche-zeegebied. *Rumex bucephalóphorus* Linné. Zie N. K. A. 1919, p. 79.
- b* Bloemstelen tenslotte niet sterk verdikt. Vruchtkleppen niet tegelijk duidelijk getand en zonder knobbels 6

Ondergeslacht *Acetosélla*

- 6a Vruchtkleppen niet of nauwelijks langer dan de rijpe vrucht, ongetand en geheel zonder knobbels. Tweehuizige, overblijvende, tengere, sterk uitloopers vormende plant. Zeer algemeen, op allerlei grond. *Rumex Acetosélla* Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 93; 1920, 234. Pr. p. 1495. L. IV, p. 10.

Variëteiten volgens de bladbreedte.

1. var. *latifolia* Wallroth; onderste bladeren, afgezien van de zijslippen, omgekeerd-eivormig of langwerpig-spatelvormig. Algemeen.
2. var. *angustifolia* Koch; onderste bladeren, afgezien van de zijslippen, lancet- of lijnvormig. Algemeen.

Variëteiten volgens het aantal bladslippen.

1. var. *multifida* (Linné) Wallroth. Onderste bladeren aan weerskanten met meerdere voetslippen. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, Bussum, Wassenaar. Afkomstig uit Zuid-Europa.
2. var. *hastata* Neilreich; onderste bladeren aan weerskanten met slechts één voetslip (zelden aan één kant 2 of 0). Zeer algemeen.
3. var. *integrifolia* Wallroth; bladeren alle of bijna alle zonder voetslippen. Zeer zeldzaam. Voorkomen nog onvoldoende bekend. Hoensbroek.

Variëteiten volgens de sexe.

1. var. *feminea* Danser; bloemen vrouwelijk, plant forscher. Zeer algemeen.
2. var. *mascula* Danser; bloemen mannelijk, soms voor een klein deel tweeslachtig; plant tenderder. Zeer algemeen, meestal in gezelschap van de andere sexe, maar in kleiner aantal exemplaren.

Variëteiten volgens de vrucht.

1. var. *gymnocarpa* Čelakovský'; vruchten niet met de vruchtkleppen vergroeid, glanzig. Zeer algemeen.
2. var. *angiocarpa* (Murbeck) Čelakovský'; vruchten met de vruchtkleppen vergroeid, daardoor ruw en dof. In Zuid-Limburg, elders aangevoerd, b.v. te Rotterdam, Vlaardingen, Apeldoorn, Deventer, Amsterdam, 's-Gravenhage, Zuid-Beveland.

Variëteiten volgens de kleur der pluimen.

1. var. *rubida* Danser; pluimen zeer donkerrood aangeloopen. Hier en daar.
2. var. *rubella* Danser; pluimen groen of een weinig rood aangeloopen. Zeer algemeen.

b Vruchtkleppen veel langer dan de rijpe vrucht . 7

Ondergeslacht *Acetosa*

7a Bladeren ongeveer even lang als breed, spies-

- vormig, min of meer blauwgrijsachtig-groen. Vruchtkleppen zonder knobbel en zonder schub aan den voet der middelnerf, ongeveer 5 tot 6 millimeter lang. Buitenste bloemdekslippen niet geheel teruggeslagen en niet vast tegen den bloemdeksteel aangedrukt. Overblijvende, 5 tot 50 centimeter hooge plant. Door Rijn en Maas ingevoerd uit bergstreken en hier en daar aan de oevers van deze rivieren en hun vertakkingen stand houdend, meest op oude muren, b.v. te Nijmegen, Rhenen, Zutfen, Roermond, Maastricht, Eijsden, Sint-Pieter.
- Rumex scutátus** Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 112; 1920, p. 223; Pr. p. 1493; L. IV, p. 9.
- b* Bladeren veel meer lang dan breed, niet of bijna niet spiesvormig. 8
- 8a Vruchtkleppen zonder eigenlijken knobbel, maar aan den voet met een naar den steel gericht schubje. Buitenste bloemdekslippen tegen den bloemsteel teruggeslagen en er tenslotte vast tegen aangedrukt. Bladeren aan den voet pijlvormig. . . 9
- b* Vruchtkleppen al of niet met knobbel, maar zonder schubje. Bladeren niet met. pijlvormigen voet. . 10
- 9a Bladeren lancetvormig tot elliptisch, met pijlvormigen voet en naar beneden gerichte, soms in tweeën gespleten voetslippen, niet of bijna niet gekroesd. Vruchtpluim met enkelvoudige, meest alleenstaande takken, los en slank. Vruchtkleppen meestal meer dan 4 millimeter lang. Overblijvende, tweehuizige plant. Hoofdbloeitijd Mei en Juni. Algemeen op grazigen grond. **Rumex Acetósa** Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 92; 1920, p. 231.
- Variëteiten volgens de sexe.
1. var. *femínea* Danser; alle bloemen vrouwelijk, plantforsch. Zeer algemeen.
  2. var. *máscula* Danser; alle bloemen mannelijk, plant

tengerder. Bijna steeds in gezelschap van de vrouwelijke planten, maar in geringer aantal.

Variëteiten volgens de pluimkleur.

1. var. *rúbida* Danser; pluim zeer donker rood, vruchtkleppen voor het verdrogen bijna geheel rood. Hier en daar tusschen de volgende variëteit.
2. var. *rúbra* Danser; pluim duidelijk rood aangeloopen, vruchtkleppen vóór het verdrogen met rooden rand. Zeer algemeen.
3. var. *álbida* Danser; pluim bijna geheel zonder roode kleurstof, bleek. Hier en daar tusschen de vorige variëteit.

Variëteiten volgens de beharing.

1. var. *súbglabra* Danser; stengel en bladeren kaal of met weinige papilachtige haren bezet. Zeer algemeen.
2. var. *velutína* Johansson; stengel en bladeren kort fluweelachtig behaard. Zeldzaam: Goes.

b Bladeren meest lancet- tot lijnvormig, aan den voet pijl- tot spiesvormig, met dikwijls in meer dan 2 punten verdeelde slippen. Bloempluim meest gedrongen, de onderste takken meestal ten getale van 3 bijeen en wederom vertakt; alle takken aan den voet uitstaand, naar den top omhooggebogen. Vruchtkleppen minder dan 4 millimeter lang. Tweehuizige, overblijvende plant. Hoofdbloeitijd Juli en Augustus. Door Rijn en Maas ingevoerd en aan deze rivieren en hun takken op vele plaatsen, meest in grasvelden, stand houdend. Gevonden te Nijmegen, Wageningen, Amerongen, IJselmonde, Rotterdam, Gorinchem, Sleeuwijk, Dordrecht, Arcen. *Rumex auriculátus* Murbeck. Zie N. K. A. 1913, p. 113 en 135; 1920, p. 224; 1921, p. 224.

Variëteiten volgens de sexe.

1. var. *femínea* Danser; bloemen vrouwelijk.
2. var. *máscula* Danser; bloemen mannelijk.

c Bloempluim meestal als bij *Rumex auriculátus*, bloemdekken meestal als bij *Rumex Acetosa*. Onderste bladeren grooter en breder, meestal

omgekeerd eivormig met smallen pijlvormigen voet, min of meer vleezig. Overblijvende, niet steeds tweehuizige plant. Gekweekt als groente en soms verwilderd gevonden, b. v. bij Rotterdam, Hilversum, Bussum. *Rumex ambiguus* Grenier. Zie N. K. A. 1913, p. 92; 1920, p. 229.

Variëteiten volgens de sexe.

1. var. *femínea* Danser; bloemen alle vrouwelijk.
2. var. *máscula* Danser; bloemen alle mannelijk.
3. var. *andrógyna* Danser; bloemen ten deele mannelijk, na den bloei afvallend, ten deele tweeslachtig, na den bloei zich verder ontwikkelend en vrucht dragend.

Ondergeslacht *Lápathum*

- 10a Bloemtrossen regelmatig uitbloeiend van den voet naar den top, de uitgebloeide bloemen spoedig vruchtzettend, zoodat aan den voet der trossen reeds min of meer ontwikkelde bloemdekken te vinden zijn, wanneer de top nog niet bloeit. Ten slotte alle schijnkransjes rijkelijk van uitgegroeide, vruchtdragende bloemdekken voorzien 11
- b Bloemtrossen wel regelmatig uitbloeiend van den voet naar den top, maar niet of traag en onregelmatig vruchtzettend; de top dikwijls reeds bloeiend, wanneer aan den voet nog geen bloemdekken gaan uitgroeien. Ten slotte weinige goed ontwikkelde vruchtdragende bloemdekken onregelmatig verspreid tusschen vele half ontwikkelde looze, die het eerst afvallen. Soms is de pluim tenslotte schijnbaar vol ontwikkeld, maar dan ontbreken in verreweg de meeste bloemdekken goede, kiemwit bevattende vruchten. Soortsbastaarden . 30
- Opmerking: Deze onderscheiding is moeilijk en eischt groote oplettendheid, te meer daar ook ziekten en insectenvraat aan soorten een bastaard- uiterlijk kunnen verleenen. Toch is ze voor het

- herkennen der bastaarden onvermijdelijk. De beginner ga steeds naar 11, of, zoo hij meent een bastaard gevonden te hebben, vergelijkte hij in de eerste plaats *Rumex acutus*. 48a
- 11a Vruchtkleppen, ook bij de volkomen ontwikkelde bloemdekken, alle 3 zonder knobbel 12
- b* Vruchtkleppen bij volkomen ontwikkeling tenminste ten deele met een knobbel aan den voet van den middennerf 14
- 12a Wortelbladeren en onderste stengelbladeren zeer diep hartvormig, in omtrek min of meer driehoekig, meestal spits, aan den rand niet gekroesd; de hoogere stengelbladeren smaller. Vruchtpluim dicht, met opgerichte takken. Vruchtkleppen eivormig driehoekig, ongeveer 6 tot 8 millimeter lang, dunvliezig. Overblijvende, groote plant. Door den Rijn uit het heuvelland en bergland van Midden-Europa aangevoerd, aan de oevers van deze rivier en zijn takken op verschillende plaatsen gevonden en plaatselijk misschien stand houdend. Wijk-bij-Duurstede, Dordrecht, Zwijndrecht, Werkendam, Gorinchem. *Rumex aquáticus* L i n n é. Zie N.K.A. Serie I, 1, p. 554; 1913, p. 96; 1920, p. 168; Pr. p. 1490.
- b* Bladeren nooit diep hartvormig, nooit in omtrek min of meer driehoekig 13
- 13a Wortelbladeren langwerpig tot lancetvormig, aan den rand min of meer gekroesd, aan den voet meestal zwak hartvormig. Vruchtkleppen rondachtig-hartvormig, dunvliezig, ongeveer $4\frac{1}{2}$ tot 6 millimeter lang. Aangevoerd bij Amsterdam en bij Sittard. Afkomstig uit Noord- of Noordwest-Europa. *Rumex domésticus* H a r t m a n. Zie N. K. A. 1913, p. 102; 1921, p. 178, L. IV, p. 90.
- b* Wortelbladeren lancetvormig of smal-lancetvormig,

aan den rand min of meer kroes, aan den voet versmald of zeer zwak hartvormig. Vruchtkleppen hartvormig- of eivormig-rondachtig, vliezig, $3\frac{1}{2}$ tot 5 millimeter lang. Pluimen zeer slank, met korte, rechtopstaande takken, de onderste takken korter dan het erboven liggende stengellid. Eenige malen aangevoerd gevonden te Gorinchem. Afkomstig uit Zweden, Finland, Rusland, Oostenrijk of Hongarije. *Rumex fénnicus* Murbeck. Zie N. K. A. 1916, p. 161, 1921, p. 180.

Variëteiten volgens het aantal knobbels.

1. var. *nudiválvis* Danser; alle vruchtkleppen zonder knobbel of hier en daar een bloemdek met 1 kleine knobbel.

2. var. *unigránis* Danser; de voorste vruchtklep van alle bloemdekken met een duidelijken knobbel.

14a	Vruchtkleppen ongetand of ten hoogste met kleine tandjes, die niet zoo lang als breed zijn	15
	<i>b</i> Vruchtkleppen met duidelijke tanden, die minstens 2 maal zoo lang als breed zijn	23
15a	Vruchtkleppen driehoekig, eivormig, hartvormig of rondachtig, aan den top niet of bijna niet tongvormig uitgetrokken	16
	<i>b</i> Vruchtkleppen driehoekig-langwerpig, aan den top tongvormig uitgetrokken	21
16a	Onderste bladeren omgekeerd-eivormig, leerachtig. Vruchtstros meest onvertakt. Vruchtkleppen driehoekig-eivormig, dik, alle 3 met knobbel. Overblijvende, 20 tot 60 centimeter hooge plant. Aangevoerd gevonden bij Wormerveer. Afkomstig uit Zuid-Amerika. <i>Rumex cuneifólius</i> Campderá. Zie N. K. A. 1915, p. 193.	
	<i>b</i> Bladeren niet omgekeerd-eivormig, bloeiwijze meer vertakt	17
17a	Bladeren lancetvormig, zeer glad, hoogstens gegolfd, door een dunne waslaag zeegroen. Stengel	

en vruchtpluim dikwijls witachtig. Vruchtkleppen driehoekig tot eivormig, meest alle 3 met knobbel. Bloemdek kortgesteeld, de vruchthoopies daardoor gedrongen. Overblijvende, slanke plant, met dikwijls slappe, omvallende stengels. Aangevoerd gevonden bij Schiedam, Rotterdam, Dordrecht, Gorinchem, Wormerveer en Sittard. Uit Noord-Amerika of Oost-Azie afkomstig. *Rumex salicifolius* Weinmann. Zie N. K. A. 1913, p. 112; 1917, p. 232. L. V, p. 90.

- b* Bladeren niet lancetvormig en tegelijk zeegroen en glad 18
- 18a Wortelbladeren zeer groot, meestal 60 tot 100 centimeter lang, lancetvormig, leerachtig. Onderste stengelbladeren met afgeronden of zeer zwak hartvormigen voet. Alle bladeren vlak tot zwak gekroesd. Vruchtkleppen driehoekig, ongeveer 5 tot 8 millimeter lang, dik, alle 3 met knobbel. Hooge, grove, overblijvende plant met diepgegroefden stengel. Algemeen aan waterkanten. *Rumex Hydrolápathum* Hudson. Zie N. K. A. 1913, p. 103; 1921, p. 196.
- b* Wortelbladeren niet zoo groot en tegelijk lancetvormig en leerachtig. Indien een groote plant, dan de vruchtkleppen rondachtig hartvormig . . 19
- 19a Wortelbladeren langwerpig, aan den voet min of meer hartvormig, niet gekroesd, hoogstens gegolfd. Vruchtkleppen 6 tot 8 millimeter lang, rondachtig-hartvormig, de voorste vruchtklep met knobbel. Overblijvende, 1 tot 2 meter hooge plant. Gekweekt als groente en in Zuid-Limburg enkele malen verwilderd gevonden: bij Berg-en-Terblijt, Canne, Geulhem, Wylré. *Rumex Patiéntia* Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 110; 1921, p. 173; L. IV, p. 8.

Rumex Patiéntia orientális (Bernhardi) Danser is een ondersoort van *Rumex Patientia* en onderscheidt zich door de meerdere hoogte ($1\frac{1}{2}$ tot 3 meter), de witachtige stengels, de zeegroene bladeren met dieper hartvormige bladvoeten, en de grootere, dieper hartvormige vruchtkleppen. Ze is aangevoerd gevonden bij Gorinchem, waarschijnlijk uit Zuidoost-Europa.

- b* Bladeren lancetvormig, meestal niet of zeer zwak hartvormig, aan den rand meest gekroesd. Vruchtkleppen meestal 4 tot 5, soms tot 6 millimeter lang, eivormig tot rondachtig. 20
- 20a Pluim opvallend slank, de onderste takken korter dan de erboven liggende stengelleden. Wortelbladeren smal-lancetvormig. Hoogstens 1 knobbel op het bloemdek 13b
- b* Pluim slank, maar de onderste pluimtakken niet opvallend kort. Wortelbladeren lancetvormig, zelden breeder. Vruchtkleppen rondachtig-hartvormig tot eivormig. Bijna altijd 3 knobbels op het bloemdek. Algemeen, vooral op vruchtbaren grond. **Rumex crispus** Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 100; 1921, p. 182.
- 21a Onderste bladeren breed en diep hartvormig, ten deele stomp, ten deele spits. Onderste stengelbladeren diep hartvormig, spits. Bloemdek 3 tot 6 millimeter lang. Vruchtkleppen alle met dikken knobbel. Grove plant 25a
- b* Wortelbladeren langwerpig, niet diep hartvormig. Onderste stengelbladeren smaller en nog minder hartvormig. Vruchtkleppen ten hoogste 3 millimeter lang. Tengere plant 22
- 22a Stelen van het vruchtdragend bloemdek tot 1,7 maal zoo lang als de vruchtkleppen. Bloemdek meestal met 1 knobbel, soms met 3. Pluimtakken hoogstens tot $\frac{1}{3}$ bebladerd. Algemeen, op beschaduwde plaatsen en aan waterkanten. **Rumex**

sanguineus Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 97; 1921, p. 197; L. IV, p. 7.

Variëteiten volgens de bladkleur.

1. var. **genuina** Smith; stengels, bladstelen en bladnerven donkerpaars. Zeldzaam: Nijmegen, Noordheide, Utrecht, Overveen, Vogelenzang, Aerdenhout, Cornjum, Goes, Abeele.
2. var. **viridis** Smith; stengels, bladstelen en bladnerven groen. Algemeen.

Variëteiten volgens het aantal knobbels.

1. var. **trigránis** Danser; geheel ontwikkeld vruchtdragend bloemdek met 3 knobbels. Veel minder algemeen dan de volgende variëteit: Haarlem, Dordrecht, Rotterdam, Reuver.
2. var. **unigránis** Danser; geheel ontwikkeld vruchtdragend bloemdek alleen met een knobbel op de voorste vruchtklep. Algemeen.

- b* Stelen van het vruchtdragend bloemdek hoogstens even lang als de vruchtkleppen. Steeds 3 knobbels op het vruchtdragend bloemdek. Takken meestal tot ongeveer $\frac{2}{3}$, soms tot den top bebladerd. Algemeen aan waterkanten, ook op vochtige beschaduwde plaatsen. **Rumex conglomerátus** Murray. Zie N. K. A. 1913, p. 97; 1921, p. 200.
- 23a Vruchtdragend bloemdek ten minste $3\frac{1}{2}$ millimeter lang 24
- b* Vruchtdragend bloemdek hoogstens $3\frac{1}{2}$ millimeter lang. Takken tot den top bebladerd. 28
- 24a Knobbel van het vruchtdragend bloemdek glad, hoogstens na het drogen gerimpeld 25
- b* Knobbel eerst schuimachtig, na het drogen zeer oneffen, wrattig. Vruchtkleppen zeer dik generfd 27
- 25a Wortelbladeren en onderste stengelbladeren groot en breed en diep hartvormig, de hoogere bladeren smaller. Grove plant met diepgegroeide stengels. Zeer algemeen, op allerlei grond. **Rumex obtusifólius** Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 107; 1921, p. 203; L. IV, p. 6.

Ondersoorten.

I. *Rumex obtusifolius agréstitis* Fries. Vruchtkleppen eivormig tot langwerpig, aan weerskanten met meerdere lange tanden. Meest slechts 1 knobbel, zeer zelden 3 knobfels op het bloemdek. Algemeen in het geheele land.

Variëteiten volgens het aantal knobfels.

1. var. *unigránis* Danser. Alleen de voorste vruchtklep met knobbel.

2. var. *trigránis* Danser. Alle 3 de vruchtkleppen met knobbel.

Van deze ondersoort bestaat een var. *pandurifolia* Borbás, met wortelbladeren, die ten deele boven den voet een diepe insnoering vertoonen (ongeveer als bij *Rumex pulcher*). Deze is gevonden bij Amsterdám.

II. *Rumex obtusifolius silvéster* (Wallroth) Fries. Vruchtkleppen langwerpig of nog smaller, aan weerskanten met weinige, meestal korte tanden, of geheel ongetand. Altijd 3 dikke knobfels. Vruchtrossen bij rijpheid vaak geelachtig. Plaatselijk algemeen: langs de groote rivieren, in de duinstreek ('s-Gravenhage, Bergen, Oost-Vlieland, Midsland en Oosterend op Terschelling), hier en daar in Friesland (Leeuwarden, Tjummarum), soms ook aangevoerd (Wormerveer, Goes, Deventer).

Opmerking: waar de 2 genoemde ondersoorten dooreen groeien, vindt men bijna steeds vruchtbare tusschenvormen.

- b* Bladeren nooit groot en breed en diep hartvormig 26
- 26a Wortelbladeren lancetvormig, min of meer gekroesd, de hoogere bladeren geleidelijk smaller. Stengels in de onderste helft zonder zijtakken, bovenaan met een slanke, dichte pluim, die alleen in het onderste deel bebladerd is. Vruchtkleppen rondachtig, met een weinig uitgetrokken, gaven top en aan weerskanten met vele tamelijk korte, dikwijls zijdelings verbonden tanden. Kan eenjarig, tweejarig en overblijvend zijn. Habitus en hoogte als bij *Rumex crispus*. Uit Zuidoost-Europa. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, Wormerveer, Gorinchem, Arnhem en Sittard. *Rumex stenophyllus* Ledeb.

bour. Zie N. K. A. 1913, p. 109; 1922, p. 177; L. V, p. 90.

b Wortelbladeren eivormig-tot omgekeerd-eivormig-langwerpig. Stengel van den voet af vertakt. Vruchtrossen ten slotte zeer verlengd, tot den top bebladerd; schijnkransen meestal van elkaar verwijderd. Vruchtkleppen driehoekig, ongeveer 4 millimeter lang, aan weerskanten met 3 of 4 lange tanden, alle 3 met een knobbel. Meest lage, tot ongeveer 60 centimeter hooge plant. Aangevoerd gevonden bij Wormerveer en Rotterdam. Afkomstig uit het Middellandsche-zeegebied en Zuid-Azië. *Rumex dentátus* Campderá. Zie N. K. A. 1921, p. 222.

27a Onderste en middelste bladeren omgekeerd eivormig, de hoogere meer elliptisch of langwerpig. Trossen tot den top bebladerd. Bloemhoopjes gedrongen, vaak halfbolrond, de bovenste meestal aaneengesloten. Vaderland onbekend. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, 's-Gravenhage, Wormerveer, Deventer, West-Knollendam. *Rumex obovátus* Danser. Zie N. K. A. 1920, p. 241; 1921, p. 217.

b Wortelbladeren langwerpig-hartvormig, meestal ten deele (zelden alle) met zijdelingsche inbochting boven den voet (vioolvormig). Trossen niet tot den top bebladerd. Bloemhoopjes alle van elkaar verwijderd, niet gedrongen, de bloemdekstelen neergeslagen. Aangevoerd gevonden bij Wormerveer en Rotterdam. Uit Zuid-Europa, Noord-Afrika en Zuid-Azië. *Rumex pulcher* Linné. Zie N. K. A. 1913, p. 110; 1914, p. 67.

Rumex pulcher divaricátus (Linné) Mertens et Koch, een ondersoort uit Zuid-Europa, met grotere, niet

vioolvormige bladeren, meestal sterk behaarde stengels en bladstelen en slankere stengels met meer opgerichte takken is aangevoerd gevonden bij Gorinchem en Rotterdam.

28a Wortelbladeren omgekeerd-eivormig, min of meer gekroesd, boven den voet met min of meer duidelijke inbochting (vioolvormig), de hoogere bladeren kleiner, smaller en vlakker, de allerbovenste soms een weinig spatelvormig. Vruchtkleppen ongeveer 3 millimeter lang, driehoekig, dik generfd, aan weerskanten met 2 tot 4 tanden, alle met dikken, eerst gladden, later gerimpelden knobbel. Uit Argentinië of Paraguay. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, Wormerveer en West-Knollendam. *Rumex paraguayensis* Parodi. Zie N. K. A. 1921, p. 217.

b Wortelbladeren lancetvormig, de hoogere lancet- tot lijnvormig. 29

29a Stelen van het vruchtdragend bloemdek tamelijk dik en stijf, de meeste niet langer dan het bloemdek. Vruchtkleppen ongeveer 3 millimeter lang, met tanden, die korter zijn dan de klep zelf. Knobbels zeer dik. Pluim ten slotte bruingeelachtig. Stengels tot 1 meter hoog. Algemeen aan waterkanten. *Rumex paluster* Smith.

b Stelen van het vruchtdragend bloemdek fijn en dun, de meeste langer dan het bloemdek zelf. Vruchtkleppen meestal minder dan 3 millimeter lang, met borstelvormige tanden, waarvan de langste langer zijn dan de vruchtklep zelf. Knobbels niet zeer dik, smal eivormig. Pluim bij rijpheid goudgeel tot bruin. Plaatselijk algemeen, bij voorbeeld op moesgrond, bij mesthoopen, aan het zeestrand, ook aangevoerd. Meestal niet hoger dan 50 centimeter. *Rumex maritimus* Linné.

Lápathum-bastaarden

- 30a Vruchtkleppen ongetand of ten hoogste met kleine tandjes, die niet langer zijn dan breed 31
- b** Vruchtkleppen met tanden die duidelijk meer lang zijn dan breed 40
- 31a Wortelbladeren tenminste ten deele diep hartvormig. 32
- b** Wortelbladeren niet diep-, hoogstens zwak hartvormig. 36
- 32a Meestal groote planten, met groote, meerdere decimeters lange wortelbladeren. Vruchtkleppen groot, ongeveer 7 millimeter lang. 33
- b** Vruchtkleppen hoogstens 6 millimeter lang; planten meestal niet bijzonder groot. 45
- 33a Vruchtkleppen dun, bijna vliezig, alle 3 of 1 ervan met naar verhouding kleinen, rondachtigen knobbel. Bladeren niet leerachtig 34
- b** Vruchtkleppen dik, niet vliezig, alle 3 met dikken knobbel. Bladeren min of meer leerachtig . . . 35
- 34a Vruchtkleppen rondachtig, met hoogstens zeer weinig uitgetrokken top en gaven of zwak getanden rand. Bladeren langwerpíg-driehoekig, met gegolfd en gekroesden rand. Pluim dikwijls tamelijk dicht, en oogenschijnlijk vruchtbaar. De bastaard van *Rumex aquaticus* en *Rumex crispus*. Staat in eigenschappen tusschen de stamsoorten in, maar gelijkt meer op *Rumex aquaticus*. Zeer zeldzaam, alleen op plaatsen, die voor het water van den Rijn bereikbaar zijn, daar echter soms zonder dat *Rumex aquaticus* in de nabijheid groeit. Gevonden bij Gorinchem, Sleeuwijk, Zwijndrecht en Papendrecht. *Rumex conspérus* Hartman. Zie N. K. A. 1921, p. 229; 1923, p. 248.
- b** Vruchtkleppen meer driehoekig, met duidelijk uitgetrokken top en naar den voet meestal duidelijk

- getanden, soms ook gaven rand. Wortelbladeren breed hartvormig-driehoekig, niet gekroesd. De bastaard van *Rumex aquaticus* en *Rumex obtusifolius*. Staat in kenmerken tusschen de stamsoorten in, maar gelijkt meer op *Rumex aquaticus*. Voorkomen als de vorige. Gevonden bij Gorinchem, Zwijndrecht, Papendrecht en Rotterdam. *Rumex platyphyllus* Areschoug. Zie N. K. A. 1921, p. 232; 1923, p. 249.
- 35a Wortelbladeren grootendeels diep hartvormig. Vruchtkleppen breed driehoekig, hoogstens met weinige kleine tandjes. Bastaard van *Rumex aquaticus* en *Rumex Hydrolapathum*. Staat in eigenschappen tusschen de stamsoorten in, maar is vaak hooger dan beide, namelijk tot 2 meter. Voorkomen als de vorige twee bastaarden. Gevonden bij Nijmegen, Sleeuwijk, Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht en Rotterdam. *Rumex maximum* Schreber. Zie N. K. A. Serie I, 3, p. 268; 1913, p. 122; 1914, p. 62; 1915, p. 108; 1921, p. 232; 1923, p. 248. Pr. p. 1490.
- b Wortelbladeren soms voor een klein deel aan den voet hartvormig, meestal afgerond of versmald. Vruchtkleppen smaller driehoekig, meestal met duidelijk uitgetrokken top, gaafrandig of met weinige korte tanden. De bastaard van *Rumex Hydrolapathum* en *Rumex obtusifolius*. Staat in eigenschappen tusschen de stamsoorten in, maar gelijkt veel meer op *Rumex Hydrolapathum* dan op de andere stamsoort. Zeldzaam tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Naarden, tusschen Naarden en Bussum, tusschen Naarden en Muiden, bij Rotterdam, Sneek en Papendrecht. *Rumex Wéberi* Fischer-Benzon. Zie N. K. A. 1916, p. 169; 1921, p. 250; 1923, p. 249.

- 36a Groote, grove plant met min of meer leerachtige bladeren en diep gegroefde stengels. Vruchtkleppen ongeveer 7 millimeter lang, driehoekig of meer rondachtig 37
- b Tengerder plant, met niet groote en niet leerachtige bladeren 38
- 37a Bladeren lancetvormig, niet hartvormig, aan den rand min of meer gekroesd. Bloemdek rondachtig-driehoekig. De bastaard van *Rumex crispus* en *Rumex Hydrolapathum*. Staat in eigenschappen tusschen de stamsoorten in, maar gelijkt veel meer op *Rumex Hydrolapathum* dan op *Rumex crispus*. Zeer zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Rotterdam en tusschen Naarden en Bussum. *Rumex Schrëberi* Haussknecht. Zie N. K. A. 1916, p. 174; 1917, p. 232; 1921, p. 255.
- b Bladeren lancetvormig tot breed lancetvormig of langwerpig, vaak ten deele met hartvormigen voet, zelden een weinig gekroesd. Bloemdek driehoekig, met uitgetrokken top, aan den voet min of meer getand, soms ook geheel gaafrandig. Vgl. *Rumex Weberi* 35b
- 38a Vruchtkleppen hoogstens $3\frac{1}{2}$ millimeter lang, smal-driehoekig tot langwerpig, met stompen top, geheel gaafrandig, alle 3 met knobbel. Bladeren hoogstens met zwak gekroesden rand, de wortelbladeren langwerpig met zwak hartvormigen voet, de hogere smaller. De bastaard van *Rumex conglomeratus* en *Rumex sanguineus*. Zeer zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Eenmaal gevonden aan den Kop van 't Land op het Eiland van Dordrecht. *Rumex Rühmeri* Haussknecht. Zie N. K. A. 1913, p. 99; 1921, p. 242.
- b Vruchtkleppen 4 millimeter of meer lang, eivormig,

- stomp, naar den voet min of meer duidelijke, korte tandjes. Bladeren lancetvormig gekroesd 39
- 39a Pluimtakken rechtopstaand, alleen aan den voet bebladerd. De bastaard van *Rumex crispus* en *Rumex sanguineus*. Zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Zwolle, Sleenwijk, Gorinchem, Papendrecht, Kapelle op Zuid-Beveland, Ingber in Zuid-Limburg, Rotterdam, eiland Rozenburg. *Rumex Sagórskii* Haussknecht. Zie N. K. A. 1913, p. 128; 1914, p. 63; 1915, p. 109; 1921, p. 244; 1923, p. 249.
- b Pluimtakken meest uitstaand en naar den top omhoog gebogen, meestal ongeveer tot de helft bebladerd. De bastaard van *Rumex crispus* en *Rumex conglomeratus*. Is soms niet te onderscheiden van den vorigen. Zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Rotterdam, 's-Gravenhage, Groningen, Oude-Bildtdijk, Gorinchem, Gulpen, Tjummarum, Kapelle op Zuid-Beveland, Tjamsweer, Wijk-bij-Duurstede, Remmerden (bij Rhenen). *Rumex Schúlzei* Haussknecht. Zie Pr. p. 1487. N. K. A. 1913, p. 124; 1914, p. 163; 1915, p. 1909; 1921, p. 248; 1923, p. 249.
- c Als de vorige, maar de vruchtkleppen meer 5-hoekig en aan den voet klein, maar regelmatig getand. Pluim bij rijpheid geelachtig. De bastaard van *Rumex conglomeratus* en *Rumex stenophyllus*. Eenmaal gevonden bij Rotterdam. *Rumex Niesslii* Wildt. Zie N. K. A. 1915, p. 110; 1922, p. 175.
- 40a Tanden der vruchtkleppen hoogstens twee maal zoo lang als breed 41
- b Tanden der vruchtkleppen ten deele meer dan twee maal zoo lang als breed 46
- 41a Wortelbladeren tenminste ten deele diep hartvormig. 42

- b* Wortelbladeren hoogstens zwak hartvormig . . . 44
- 42a Vruchtkleppen tot ongeveer 7 millimeter lang, meestal driehoekig met uitgetrokken top. Plant groot en met groote bladeren 43
- b* Vruchtkleppen kleiner, plant niet zoo frisch . . . 45
- 43a Bladeren in omtrek driehoekig-eivormig, met diep hartvormigen voet, niet leerachtig. Kleppen dun en vliezig, 1 of 3 met knobbel. Vergelijk *Rumex platyphyllus* 34*b*
- b* Bladeren langwerpig-lancetvormig, met min of meer hartvormigen voet, min of meer leerachtig. Vruchtkleppen dik, alle 3 met knobbel. Vergelijk *Rumex Weberi* 35*b*
- 44a Groote forsche plant met eenigszins leerachtige, groote bladeren. Vruchtkleppen ongeveer 7 millimeter lang. Vergelijk *Rumex Weberi* 35*b*
- b* Minder forsche plant met niet groote en niet leerachtige bladeren. Vruchtkleppen hoogstens 5 millimeter lang 39
- 45a Vruchtkleppen tot 6 millimeter lang, breed driehoekig-eivormig tot rondachtig, met langere of kortere tanden, zeer zelden geheel gaaf. Bladeren meestal duidelijk gekroesd 48
- b* Vruchtkleppen kleiner en vooral smaller, bladeren niet gekroesd 50
- 46a Wortelbladeren ten minste ten deele diep hartvormig. 47
- b* Wortelbladeren hoogstens zwak hartvormig . . . 52
- 47a Vruchtkleppen 5 tot 8 millimeter lang, eivormig of breder. Plant vrij frisch 48
- b* Vruchtkleppen minder dan 5 millimeter lang, eivormig of smaller; meestal tengere planten . . . 49
- 48a Onderste bladeren meestal langwerpig, de hoogere geleidelijk smaller, meestal alle gekroesd. Vruchtkleppen tot 6 millimeter lang. De bastaard

van *Rumex crispus* en *Rumex obtusifolius*. Algemeen, bijna overal waar de stamsorten bij elkaar groeien. *Rumex acútus* Linné. Zie N. K. A. Serie I, 3, p. 274; 1913, p. 126, 1914, p. 57; 1915, p. 105; 1922, p. 178; 1923, p. 251. Pr. p. 1485; L, IV, p. 10.

Men kan verder onderscheiden:

I. *Rumex acútus* Khékii (Rechinger) Danser, den bastaard van *Rumex crispus* met *Rumex obtusifolius agrestis*, te herkennen aan de bredere vruchtkleppen met langere tanden en ten slotte meestal rood aangelooopen pluimen. Deze is algemeen.

II. *Rumex acútus confinis* (Hausknecht) Danser, den bastaard van *Rumex crispus* met *Rumex obtusifolius silvester*, te herkennen aan de smallere vruchtkleppen met naar verhouding dikkere knobfels en kortere tanden en meestal minder rood aangelooopen, ten slotte vaak geelachtige pluimen. Op vindplaatsen van *R. obt. silv.*: Tjummarum, Oosterend (op Terschelling), Bergen (N. H.), Gorinchem, Zwijndrecht, Papendrecht, Remmerden (bij Rhenen).

b Als de vorige, maar de wortelbladeren breder, niet gekroesd, de vruchtkleppen grooter, tot 8 millimeter lang, diep hartvormig. De bastaard van *Rumex obtusifolius* en *Rumex Patientia*. Eenmaal gevonden tusschen verwilderde *Rumex Patientia* bij Berg-en-Terblijt. *Rumex erubescens* Simonkai. Zie N. K. A. 1922, p. 193; 1923, p. 254.

c Als *Rumex acutus*, maar door de eigenaardige onregelmatige tanding, de eigenaardige nervatuur der vruchtkleppen en de geelachtige kleur als *stenophyllus*-bastaard te herkennen. De bastaard van *Rumex obtusifolius* en *Rumex stenophyllus*. Enkele malen gevonden met aangevoerde *Rumex stenophyllus* n.l. bij Rotterdam en Wormerveer. *Rumex moedlingensis* Rechinger. Zie N. K. A. 1921, p. 260; 1923, p. 249.

- 49a Wortelbladeren hoogstens twee maal zoo lang als breed, diep hartvormig. Tand en van de vruchtkleppen hoogstens zoo lang als de kleppen breed zijn 50
- b Wortelbladeren minstens twee maal zoo lang als breed. Tand en van de vruchtkleppen langer dan de kleppen breed zijn 51
- 50a Pluimtakken wijd uitstaand, meestal tot de helft of nog verder bebladerd. De bastaard van *Rumex obtusifolius* en *Rumex conglomeratus*. Zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Gorinchem, Remmerden (bij Rhenen), Rotterdam en Franeker. *Rumex abortivus* Ruhmer. Zie N. K. A. 1913, p. 124; 1914, p. 63; 1915, p. 109; 1923, p. 232.
- b Pluimtakken al of niet uitstaand, alleen aan den voet bebladerd. De bastaard van *Rumex obtusifolius* en *Rumex sanguineus*. Ternauwernood van den vorigen te onderscheiden. Zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Rotterdam, 's-Gravenhage, Papendrecht en Gorinchem. *Rumex Dufftii* Haussknecht. Zie N. K. A. 1913, p. 129; 1914, p. 36; 1915, p. 109; 1923, p. 234.
- 51a Langste bloemdekstelen ongeveer twee maal zoo lang als de vruchtkleppen. Vruchtkleppen tot 4 millimeter lang. Tand en korter dan de lengte van de vruchtklep. Tot 1,20 meter hoog. De bastaard van *Rumex obtusifolius* en *Rumex paluster*. Hier en daar tusschen de stamsoorten. 's-Gravenhage, Rotterdam, Amsterdam, Sneek, Zwijndrecht, Remmerden (bij Rhenen). *Rumex Stéinii* Becker. Zie N. K. A. Serie II, 1, p. 241; 1913, p. 128; 1920, p. 244; 1923, p. 236. Pr. p. 1479.
- b Langste bloemdekstelen 3 tot 4 maal zoo lang als de vruchtkleppen. Vruchtkleppen tot 3½ millimeter lang, de tanden tot 4 millimeter, dus vaak langer dan de vruchtklep. Tot ongeveer 60 centi-

- meter hoog. De bastaard van *Rumex maritimus* en *Rumex obtusifolius*. Eenmaal gevonden bij Rotterdam. **Rumex calliánthemus** Danser. Zie N. K. A. 1920, p. 244; 1923, p. 237.
- 52a Vruchtkleppen meer dan 3 millimeter lang . . . 53
 Vruchtkleppen hoogstens 3 millimeter lang . . . 56
- 53a Breedste wortelbladeren lancetvormig, nooit hartvormig, meestal gekroesd. 54
 b Wortelbladeren breeder, tenminste zwak hartvormig, niet gekroesd 51
- 54a Bladeren donkergroen en sterk gekroesd. De bastaard van *Rumex crispus* en *Rumex paluster*. Vertoont bedrieglijke gelijkenis met den volgende bastaard. Niet zeer zeldzaam, tusschen de stamsoorten. Gevonden bij Rotterdam, Schiedam, Amsterdam, Buiksloot, Franeker, Midsland op Terschelling, Wijk-bij-Duurstede. **Rumex Areschóugii** Beck. Zie N. K. A. 1915, p. 114; 1922, p. 196; 1923, p. 255.
 b Bladeren lichter groen, vaak iets geelgroen en minder gekroesd. 55
- 55a Takken stevig; trossen alleen naar den top aaneengesloten. Tandén van de geheel ontwikkelde vruchtkleppen hoogstens zoo lang als de halve breedte van de klep; deze $\pm 4\frac{1}{2}$ millimeter lang. De bastaard van *Rumex paluster* en *Rumex stenophyllus*. Enkele malen gevonden bij Rotterdam op plaatsen waar *Rumex stenophyllus* aangevoerd was. **Rumex heteránthos** Borbás. Zie N. K. A. 1922, p. 199.
 b Takken naar het eind slap. Trossen voor het grootste gedeelte aaneengesloten. Vruchtkleppen tot $3\frac{1}{2}$ millimeter lang, met tandén die langer zijn dan de halve breedte van de klep. De bastaard van

Rumex maritimus en *Rumex stenophyllus*. Eenmaal gevonden bij Rotterdam in de nabijheid van aangevoerde *Rumex stenophyllus*. *Rumex stenophylloïdes* Simonkai. Zie N.K.A. 1922, p. 203; 1923, p. 256.

- 56a Wortelbladeren lancetvormig, gegolfd. Bloemendek tot 3 millimeter lang, met tanden, waarvan de langste even lang zijn als de geheele vruchtklep. Trossen tot den top bebladerd. De bastaard van *Rumex maritimus* en *Rumex paluster*. Zeer zeldzaam tusschen de stamsorten. Gevonden bij Rotterdam en Schiedam. *Rumex Henrârdi* Danser. Zie N. K. A. 1915, p. 111; 1923, p. 238.
- b Wortelbladeren breder lancetvormig of langwerpig. Bloemdek 2 tot $2\frac{1}{2}$ millimeter lang, of, indien 3 millimeter lang, dan met veel kortere tanden. Trossen niet geheel tot den top bebladerd 57
- 57a Takken stijf, schuin uitstaand, verlengd. Vruchtkleppen tot 3 millimeter lang, met tanden die ongeveer zoo lang zijn als de halve breedte van de vruchtklep. De bastaard van *Rumex conglomeratus* en *Rumex paluster*. Zeldzaam, tusschen de stamsorten. Gevonden bij Dordrecht en Rotterdam. *Rumex Wirtgeni* Beck. Zie N. K. A. 1922, p. 205; 1923, p. 256.
- b Takken dun, naar het einde slap, eerst uitstaand. later aan den top doorgroeiend en dan rechtopstaand. Vruchtkleppen 2 tot $2\frac{1}{2}$ millimeter lang, de tanden ongeveer zoo lang als de klep breed is. De bastaard van *Rumex conglomeratus* en *Rumex maritimus*. Zeldzaam, tusschen de stamsorten. Gevonden bij Rotterdam en Schiedam. *Rumex limósus* Thuillier. Zie N. K. A. 1922, p. 206; 1923, p. 256.

Geslacht *Poly'gonum*

- 58a Waterplant met drijvende, langwerpige tot lancet-
vormige bladeren en eivormige tot cilindrische,
rechtopstaande bloemaren 70a
b Geen waterplant met drijvende bladeren 59
- 59a Vruchten meer den 4 millimeter lang, driekant,
alleen aan den voet door het blijvend bloemdek
omsloten. Rechtopstaande planten met hoekige,
aan den voet pijlvormige bladeren 60
b Vruchten minder dan 4 millimeter lang, niet alleen
aan den voet door het bloemdek omsloten. Geen
rechtopstaande planten met hoekige bladeren 61

Ondergeslacht *Fagopy'rum*

- 60a Bloemdek vrij groot, helder gekleurd, wit of rose.
Vrucht glad, met gave randen. Bloemtrossen naar
het eind van den stengel tot een pluim opgehoopt.
Boekweit, gekweekt en verwilderd, maar niet
standhoudend. *Poly'gonum Fagopy'rum* Linné.
Zie L. IV, p. 15.
b Bloemdek klein, groen of geelgroen. Vrucht dof-
grijs met gegolfd-getande randen. Bloemtrossen
niet of slechts zeer weinig pluimvormig opgehoopt.
Tusschen de boekweit, gekweekt en verwilderd,
langer stand houdend dan de vorige soort. *Poly'-
gonum tatáricum* Linné. Zie L. IV, p. 16.

Ondergeslacht *Tiniária*

- 61a Stengels dun en slap, meestal windend, soms neer-
liggend of bij kleine planten rechtopstaand. Bladeren
driehoekig-eivormig met pijlvormigen voet. Vrucht-
dragend bloemdek scherp driekant of drieluigelig.
Vruchten alle driekant, zwart. 62
b Stengels niet windend en indien dun en slap, dan
met kleine elliptische tot lancetvormige bladeren. 63
- 62a Vrucht meestal ongeveer 4 millimeter lang, dof-

- zwart. Vruchtdragend bloemdek ten hoogste smal gevleugeld. Algemeen, vooral op bouwland. *Polygonum Convolvulus* Linné. Zie N. K. A. 1920, p. 211. L. IV, p. 11.
- b* Vrucht meestal ongeveer 3 millimeter lang, glanzend-zwart. Vruchtdragend bloemdek meestal breed gevleugeld. Aan wegganten, in hagen en tusschen laag struikgewas op zandgrond. Plaatselijk algemeen. *Polygonum dumetorum* Linné. Zie L. IV, p. 15.
- 63a Plant met kruipenden, dikken wortelstok, rechtopstaande stengels met minstens 8 centimeter lange, breede, hartvormige tot rondachtige bladeren, okselstandige witte bloemtrossen of pluimen en ten slotte driekante vruchtjes, die door een breed drieleugelig bloemdek zijn ingesloten 64
- b* Anders gevormde planten. Bloemdek nooit drieleugelig. 65
- 64a Bladeren rondachtig, aan den top toegespitst, aan den voet ongeveer afgeknot, tot 15 centimeter lang. Stengels frisch en meestal sterk vertakt. Sierplant uit Japan, soms verwilderd. *Polygonum cuspidatum* Siebold et Zuccarini. Zie L. IV, p. 15.
- b* Bladeren ei- tot hartvormig, tot 30 centimeter lang, aan den top stomp of een weinig spits. Stengels nog grover, maar minder vertakt. Sierplant van Sachalin, soms verwilderd. *Polygonum sachalinense* F. Schmidt.
- 65a Bladeren hoogstens 4 centimeter lang, met de grootste breedte in of boven het midden. Tuitjes vliezig en glanzig. Bloemen in hoopjes in de bladoksels of naar het eind van de stengels onduidelijk aren vormend. 66
- b* Bladeren meestal langer. Tuitjes in den beginne

kruidachtig, later verdrogend. Bloemen steeds duidelijk in aren. 69

Ondergeslacht *Aviculária*

- 66a Bladeren naar het eind der bloemdragende takken zeer klein, de bloemen daardoor bijna ijle aren vormend. 67
- b* Bloemdragende takken duidelijk tot den top bebladerd, daardoor de bloemen alle duidelijk okselstandig. 68
- 67a Stengels rechtopstaand. Vruchten 2 tot 4 millimeter lang, zwartbruin, geheel of bijna geheel door het bloemdek ingesloten. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, Gorinchem, Weert en Reuver. Afkomstig uit Zuid-Europa of Zuid-Azië. *Polygonum patulum* Marschall von Bieberstein. Zie N. K. A. 1921, p. 86.
- b* Stengel liggend of opstijgend. Vruchten tot 2 millimeter lang, donkerbruin. Bloemdek aan den top open. Aangevoerd gevonden bij Gorinchem (?). Afkomstig uit Zuid-Europa. *Polygonum pulchellum* Loiseleur.
- 68a Stengel rechtopstaand, sterk vertakt. Bladeren lancetvormig of smaller, vooral de bovenste; deze bijna ongenerfd. Vrucht dof. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam. Afkomstig uit Noord-Amerika. *Polygonum ramosissimum* Michaux.
- b* Stengel liggend, sterk vertakt, de leden korter dan de bladeren. Alle bladeren zonder zichtbare zijnerfen. Vrucht glanzig, in het midden het breedst. Aangevoerd gevonden bij Gorinchem. Uit tropisch Azië en Afrika. *Polygonum plebéjum* R. Brown. Zie N. K. A. 1919, p. 82.
- c* Stengel liggend of opstijgend, zelden rechtopstaand. Vruchten dof-rimpelig of zeer zelden glanzig, maar

dan bij den voet het breedst. Langs wegen en op bebouwd en onbebouwd grond, algemeen. *Polygonum aviculare* Linné. Zie N. K. A. 1917, p. 234; 1920, p. 208.

Ondersoorten:

I. *Polygonum aviculare heterophyllum* (Lindman) Thellung. Bladeren van de hoofdstengels opvallend grooter en breder dan die van de daaruit voortkomende zijtakken. Bloemdek alleen aan den voet vergroeid. Meeldraden 8. Vrucht ongeveer in het midden het breedst, overlangs gerimpeld, (daardoor dof,) driekant met gelijke zijden. Algemeen.

II. *Polygonum aviculare aequale* (Lindman) Thellung. Bladeren van de hoofdstengels niet opvallend verschillend van die der daaruit voorkomende zijtakken. Bloemdek tot $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{2}$ vergroeid. Meeldraden 5 tot 7. Vrucht dicht bij den voet het breedst, overlangs gerimpeld, (daardoor dof,) driekant met 2 breede zijden en 1 smalle. Meestal aangevoerd. Misschien ook inlandsch.

III. *Polygonum aviculare calcatum* (Lindman) Thellung. Als de vorige, maar het bloemdek tot de helft vergroeid en steeds 5 meeldraden. Vrucht als bij de vorige ondersoort, maar niet gerimpeld, glanzig. Aangevoerd bij Rotterdam. Afkomstig uit Noord- of Oost-Europa.

Ondergeslacht *Bistorta*

69a Plant met een wortelrozet van driehoekig-eivormige bladeren met bovenaan gevleugelden bladsteel en rechtopstaande, onvertakte of bijna onvertakte stengels met meest één eindelingsche, cilindrische bloemaar. In vochtige weilanden en aan waterkanten, plaatselijk algemeen. *Polygonum Bistorta* Linné. Zie L. IV, p. 11.

b Geen wortelrozet en geen min of meer driehoekige bladeren. Stengels meestal vertakt. 70

Ondergeslacht *Persicaria*

70a Overblijvende plant met kruipende wortelstokken en meestal talrijke stengels. Bladeren lancetvormig,

kortgesteeld, aan den voet meestal zwak hartvormig, dikwijls met pijlvormige, zwarte vlek. Kan ook in het water groeien en vormt dan dikwijls slappe holle stengels en drijvende, langgesteelde, langwerpige-lancetvormige bladeren. Vruchten eivormig-rondachtig, echter zelden aanwezig. Algemeen op allerlei grond, op drogen grond vaak niet bloeiend. *Polygonum amphibium* Linné. Zie N.K.A. Serie I, 1, p. 510; 1921, p. 220.

Variëteiten volgens de lengte van stijl en meeldraden.

1. var. *brachysty'la* Danser; stijlen korter, meeldraden langer dan het bloemdek. Algemeen.
2. var. *macrosty'la* Danser; stijlen langer, meeldraden korter dan het bloemdek. Algemeen.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *roseiflóra* Danser; bloemaren frisch rose. Algemeen.
2. var. *pallidiflóra* Danser; bloemaren vuilwit. Eenmaal bij Rotterdam gevonden.

- b* Eenjarige planten met vezelige wortels. 71
- 71a Vruchtaren dicht rolrond. 72
- b* Vruchtaren niet dicht rolrond, ijl 74
- c* Aren wel goed ontwikkeld, maar geen of bijna geen vruchten vormend. Vergelijk de verschillende soorts-bastaarden van dit ondergeslacht 73c, 75b en 78
- 72a Vruchtdragend bloemdek zonder klevrige klierpuntjes. Tuitjes gewimperd. Bladeren aan den achterkant nooit viltig 73
- b* Vruchtdragend bloemdek met klevrige klierpuntjes. Tuitjes niet of zeer kort gewimperd. Bladeren dikwijls viltig, vooral aan den onderkant. Tweekantige vruchten aan beide zijden een weinig uitgehold. Algemeen, op allerlei gronden. *Polygonum lapathifólium* Linné. Zie N.K.A. Serie I, 1, p. 502, 506, 508, 509; Serie I, 2, p. 83 en 84; Rec. XVIII, p. 125.

Ondersoorten.

I. *Polygonum lapathifolium tomentosum* (Schrank) Danser. Vruchten $2\frac{1}{2}$ tot $3\frac{1}{2}$ millimeter lang, ongeveer even breed. Aren trosvormig samengevoegd, dik. Bloemdek ten slotte rijk aan bladgroen, in omtrek rondachtig tot afgerond driehoekig. Plant meestal slechts enkele decimeters hoog, meestal vaalgroen en met onduidelijke blad-vlekken. Algemeen, vooral op zandig bouwland.

1. Pol. lap. tom. *euryphyllum* Danser; onderste bladeren cirkelrond tot kort-elliptisch, de hogere smaller. Zeer zeldzaam. Gevonden bij 's-Hertogenbosch en tusschen Bussum en Hilversum.

2. Pol. lap. tom. *lonchophyllum* Danser. Onderste bladeren eivormig-langwerpig tot lancetvormig, hogere nog smaller. Zeer algemeen.

Variëteiten volgens de oppervlakte der vrucht.

1. var. *somphocárpa* De Bruyn. Vruchtoppervlakte dof. Vrij algemeen.

2. var. *vulgáta* De Bruyn. Vruchtoppervlakte glanzend of zeer weinig dof. Zeer algemeen.

Variëteiten volgens de stengelkleur.

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengels min of meer rood gestippeld of gestreept. Zeldzaam.

2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengels niet rood gestippeld of gestreept. Zeer algemeen.

Variëteiten volgens de bloemdekkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtrossen roodachtig. Zeldzaam.

2. var. *alba* Braun. Vruchtrossen bleekgroen. Zeer algemeen.

II. *Polygonum lapathifolium nodosum* (Persoon) Weinmann. Vruchten meestal 1,8 tot 2 millimeter lang, vaak iets minder breed dan lang. Aren bij groote planten pluimvormig samengevoegd, dun, vaak slap. Bloemdek ook bij volledige ontwikkeling arm aan bladgroen, in omtrek eivormig tot rondachtig. Plant tot meer dan een meter hoog, meestal heldergroen en met duidelijke blad-vlekken. Algemeen, vooral op veen- en kleigrond, zeer veel langs rivieren.

1. Pol. lap. nod. *danubiále* (Kerner) Fiek. Onderste bladeren rondachtig tot breed elliptisch, hogere bladeren smaller. Vrij algemeen.

Variëteiten volgens de beharing der tuitjes.

1. var. *hirtula* De Bruyn. Tuitjes met verspreide aanliggende haren bezet. Eenmaal bij Rotterdam gevonden.
2. var. *glábrula* Danser. Tuitjes zonder aanliggende haren. Algemeen.

Variëteiten volgens de bladvlek.

1. var. *lusca* Danser. Breedste bladeren met één ongeveer halvemaanvormige vlek. Algemeen.
2. var. *lugúbris* Danser. Breedste bladeren met één groote halvemaanvormige vlek en bovendien met zwarten rand. Eenmaal bij Rotterdam gevonden.
3. var. *bióculis* Danser. Breedste bladeren met twee halvemaanvormige vlekken naast elkaar. Vrij algemeen.
4. var. *lentiginósa* Danser. Breedste bladeren met vele kleine, bruine vlekjes, vooral in het midden en naar den voet dicht oopen. Eenige keeren bij Rotterdam gevonden.
5. var. *emaculáta* Danser. Alle bladeren, ook de breedste, geheel ongevekt. Eenige malen bij Rotterdam gevonden.

Variëteiten volgens de stengelkleur.

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengelleden min of meer rood gestippeld. Algemeen.
2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengelleden niet rood gestippeld. Minder algemeen.

Variëteiten volgens de bloemdekkeur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of roodachtig. Zeer algemeen.
  2. var. *alba* Braun. Vruchtaren wit of groenachtig. Algemeen.
2. Pol. *lap. nod. syringifólium* Danser. Onderste bladeren breed eivormig-driehoekig met groote, breede, pijlvormige vlek. Bloempluimen dichter en meer vertakt dan bij de andere ondersoorten van *Polygonum lap. nod.* Bloeitijd ongeveer 14 dagen later. Plaatselijk algemeen: Rotterdam, Nijmegen, Wylré, Volendam.

Variëteiten volgens de stengelkleur.

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengels min of meer rood gestippeld. Vrij algemeen.
2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengels zonder

roode stippels. Enkele keeren bij Rotterdam gevonden.

Variëteiten volgens de bloemdekkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of roodachtig. Vrij algemeen.
  2. var. *alba* Braun. Vruchtaren wit. Eenige malen bij Rotterdam gevonden.
3. Pol. lap. nod. *lanceifólium* Danser. Onderste bladeren eirond-langwerpig tot lancetvormig. Stengel evenals bij de vorige ondersoorten, reeds bij middelmatige exemplaren vertakt, bij groote exemplaren sterk vertakt. Zeer algemeen.

Variëteiten volgens de tuitjes.

1. var. *hirtula* De Bruyn. Tuitjes met verspreide aanliggende haren bezet. Zeer zeldzaam. 's-Gravenhage, Nigtevecht.
2. var. *glábrula* Danser. Tuitjes zonder aanliggende haren. Algemeen.

Variëteiten volgens de bladvlek.

1. var. *lunuláta* Danser. Bladvlek min of meer halvemaanvormig. Algemeen.
2. var. *lineoláta* Danser. Breedste bladeren met een overlangs schreefje, hogere ongevekt. Rotterdam.

Variëteiten volgens de stengelkleur.

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengelleden min of meer rood gestippeld. Algemeen.
2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengelleden niet rood gestippeld. Minder algemeen.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of roodachtig. Algemeen.
  2. var. *alba* Braun. Vruchtaren wit of groenachtig. Minder algemeen.
4. Pol. lap. nod. *oligócladum* Danser. Breedste stengelbladeren lang eilancetvormig. Stengel lang, in den beginne geheel onvertakt, uit den liggenden voet opstijgend. Aren langer en slapper dan bij de andere ondersoorten, tot een wijde pluim samengevoegd. Vrucht ongeveer $2\frac{1}{2}$ millimeter lang en 2 millimeter breed. Tweemaal gevonden bij Rotterdam, waarschijnlijk aangevoerd uit Zuid-Afrika.

III. *Polygonum lapathifolium mesomorphum* Danser. Vruchten meestal 2 tot $2\frac{1}{2}$ millimeter lang, ongeveer even breed. Aren trosvormig samengevoegd, dun. Bloemdek ten slotte rijk aan bladgroen, in omtrek rondachtig of afgerond driehoekig. Plant zeer uiteenlopend in habitus. Is in Midden-Europa de gewoonste ondersoort, waarvan de ondersoorten *nodosum* en *tomentosum* de extreme varianten zijn. Bij ons zeldzaam, misschien alleen aangevoerd.

1. *Pol. lap. mes. semidanubiále* Danser. Onderste bladeren rondachtig tot breed-elliptisch, hogere smaller. Rotterdam.
2. *Pol. lap. mes. semilanceifolium* Danser. Onderste bladeren ei-lancetvormig; hogere smaller. Rotterdam, 's-Gravenhage.

Variëteiten volgens de stengelkleur.

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengelleden min of meer rood gestippeld.
2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengelleden niet rood gestippeld.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of roodachtig.
2. var. *alba* Braun. Vruchtaren groen of witachtig.

IV. *Polygonum lapathifolium linícola* (Sutulov) Danser. Vruchten $2\frac{1}{2}$ tot $3\frac{1}{2}$ millimeter lang, ongeveer even breed. Aren groen en dik, niet of weinig uitvallend. Vrucht dragend bloemdek zoo groen als de bladeren, in omtrek afgerond vierkant, van boven open; de zijdelingsche bloemdekklippen kapvormig, aan den voet der aren soms tot blaadjes uitgroeid. Stengels bijna gaffelvormig vertakt, de leden vooral naar boven zeer dun, de vruchtaren bijna alle eidelings geplaatst. Bladeren smal lancetvormig. Vlas-onkruid uit Midden-Rusland. Aangevoerd gevonden bij Rotterdam, Schiedam, Dordrecht, Wormerveer en Reuver.

73a Vruchten tot 4 millimeter lang. Aren zeer dik, ten slotte overhangend. Bladeren breed eivormig, zacht behaard, al of niet met donkere vlek. Tuitjes dikwijls met uitstaanden zoom. Bloemen wijnrood, rose of wit. Sierplant uit Indië en China, nu en

dan verwilderd. *Polygonum orientále* Linné.
b Vruchten hoogstens 3 millimeter lang. Aren nooit overhangend, meestal stijf rechtop, eivormig tot cilindrisch, Bladeren lancetvormig, met zwarte, ongeveer halvemaanvormige vlek. Algemeen op bouwland en langs wegen. *Polygonum Persicária* Linné. Zie N. K. A. Serie I. 1, p. 498; Serie I, 2, p. 77; 1920, p. 213.

Ondersoorten.

I. *Polygonum Persicária bifórme* Fries. Plant meestal rechtopstaand, slanker, sterker vertakt. Bladeren spitsier. Aren een weinig pluimvormig samengevoegd. Vruchten kleiner. Algemeen.

Variëteiten volgens de beharing dér stengels.

1. var. *glábripes* Danser. Stengels en aastelen zonder haren of klieren. Algemeen.
2. var. *hirsúta* De Bruyn. Aarstelen met verspreide, aanliggende haren bezet. Algemeen.
3. var. *glandulósa* De Bruyn. Aarstelen met verspreide, zittende klieren. Niet zeldzaam.
4. var. *setósa* (De Bruyn) Danser. Stengelleden met verspreide, aanliggende haren. Zeldzaam.

Variëteiten volgens de stengelkleur,

1. var. *punctaticáulis* Danser. Stengelleden met roode puntjes. Eenmaal gevonden.
2. var. *impunctaticáulis* Danser. Stengelleden zonder roode puntjes. Zeer algemeen.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of rose. Zeer algemeen.
2. var. *álbida* Braun. Vruchtaren wit. In Zuid-Limburg algemeen, elders zeldzaam.

II. *Polygonum Persicária agréste* Fries. Plant meestal klein, liggend. Bladeren stompachtig. Aren hoogstens trosvormig saamgevoegd, de zijdelingsche kort. Vruchten grooter. Verspreiding nog onvoldoende bekend.

c Als de vorige, maar slanker en met dichte, rijkbloemige, maar geheel of bijna geheel onvrucht-

- bare aren. De bastaard van *Polygonum mite* en *Polygonum Persicaria*. In Zuid-Limburg vrij dikwijls, elders slechts enkele malen gevonden: Rotterdam, 's-Gravenhage. *Polygonum condensatum* F. Schultz. Zie N. K. A. Serie I, 1, p. 496; 1921, p. 157.
- 74a Bloemdek met talrijke klierpuntjes. 75
- b Bloemdek zonder of met zeer weinig klierpuntjes. 76
- 75a Vrucht dofzwart. Smaak der bladeren en bloemdekken brandend scherp. Vruchtdragend bloemdek aan den voet groen, aan den top rood of wit. Algemeen op vochtige plaatsen en aan waterkanten. *Polygonum Hydrópiper* Linné. Zie N. K. A. Serie I, 1, p. 487.
- Variëteiten volgens de bloemkleur.
1. var. *viridirubélla* Braun. Bloemdek aan den top roodachtig. Vrij algemeen.
  2. var. *viridiálba* Braun. Bloemdek aan den top wit. Algemeen.
- b Minder kliertjes op het bloemdek, vruchten minder dof en voor het grootste deel loos. De bastaard van *Polygonum Hydropiper* en *Polygonum mite*. Eenmaal bij Rotterdam gevonden. *Polygonum hybridum* Ch a u b a r d. Zie N. K. A. 1921, p. 162.
- N.B. Met dezen bastaard verwarre men niet exemplaren van *Polygonum mite* met enkele kliertjes op de bloemen.
- 76a Uitbloeiende aren vruchtdragend 77
- b Uitbloeiende aren duidelijk onvruchtbaar. Soortsbastaarden 78
- 77a Bladeren lancetvormig, met uitzondering van de bovenste in het midden het breedst en naar top en voet versmald. Vruchten ongeveer 3 millimeter lang, tamelijk glanzig. Algemeen aan waterkanten. *Polygonum mite* Schrank. Zie N.K.A. Serie I, 1, p. 490, Serie I, 2, p. 80; 1920, p. 218.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of rose. Algemeen.
  2. var. *álbida* Braun. Vruchtaren wit. Minder algemeen.
- b** Bladeren smal lancetvormig tot lijnvormig, meestal dicht bij den voet het breedst en aan den voet afgerond. In alle deelen kleiner en tenerder dan de vorige soort. Vruchten hoogstens 2 millimeter lang, zeer glanzig. Vrij algemeen op hoog en laag veen en aan waterkanten. *Poly'gonum minus* Hudson. Zie N. K. A. Serie I, 1, p. 495.

Variëteiten volgens de bloemkleur.

1. var. *rubélla* Braun. Vruchtaren rood of rose. Vrij algemeen.
  2. var. *álbida* Braun. Vruchtaren wit. Zeer zeldzaam.
- c** Grootte der deelen als bij *Polygonum mite*, vorm der deelen als bij *Polygonum minus*. Vruchten ongeveer $2\frac{1}{2}$ millimeter lang, glanzig, grootendeels driekantig. Zuideuropeesche plant, eenmaal bij Rotterdam aangevoerd gevonden. *Poly'gonum serrulátum* Lagasca. Zie N.K.A. 1917, p. 234.
- 78a** Forscher dan *Polygonum mite* en met dichtere bloemtrossen; de bladeren min of meer gevlekt, zooals bij *Polygonum Persicaria* **73c**
- b** Tenerder dan *Polygonum mite*, maar Forscher dan *Polygonum minus*. De bastaard van *Polygonum minus* en *Polygonum Persicaria*. Gevonden bij 's-Gravenhage en misschien bij Aalbeek in Zuid-Limburg. *Poly'gonum Brauniánum* F. Schultz. Zie N. K. A. Serie I, 1, p. 497; 1921, p. 161.
- c** In eigenschappen tusschen *Polygonum minus* en *Polygonum mite* instaan, maar steriel. De bastaard van deze twee soorten. Eenmaal gevonden bij Naenhof in Zuid-Limburg. *Poly'gonum Wilmsii* Beck. Zie N. K. A. 1921, p. 163.